

نادر جھانگیری

زبان: بازتاب زمان، فرهنگ و اندیشه

(مجموّعه مقالات)

• 100 •

卷之三

ni.edu/ansc

varlepa@...

توانش زبانی

فهرست

- در نظر نه زبان‌گذاری جامسکن، توانش زبانی عبارت از داشتن انسان از زبان خود و به مفهوم دستگاهی از قوانین ساختاری و مجموعه‌ای از رفتار خود و به مفهوم مختلف کسب زبان مادری خود به ۹
توانش زبانی انسان در مراحل مختلف کسب زبان مادری خود به ۹
رفتار غیرکلامی طرزی که امن تواند با این داشتن زبانی می‌نماید به ۲۵
نگاهی تازه به گویش‌شناسی الایمند نکرده است، بسازد و هر ۴۱
زبان‌شناسی تاریخی و چشم‌انداز آینده آن الایمند نولید نکرده است ۶۱
تغییر زبان در زمان و مکان ۷۵
پاره‌ای ویژگی‌های جامعه‌شناختی زبان فارسی ۸۱
الگوهای متغیرها در فارسی تهران (با پروفسور ریچارد ا. هادسن) ۱۰۱
گونه‌های احترام، سلطه و همبستگی در زبان فارسی ۱۲۵
گسترش زبان بر پایه طبقه اجتماعی، در کودکان دبستانی ۱۶۱
یادگیری زبان از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی (با زیبا پرتوی) ۱۷۹
مروری بر دیدگاهها و شیوه‌های عصب‌شناسی زبان و اختلالات زبانی ۱۹۹
منطق فازی و معنای واژه ۲۲۱
فضاهای نظامدار، الگویی مناسب برای تحلیل زبان به عنوان پدیده‌ای پویا (با سعید فکری و محمد رضا مولاپی) ۲۲۷

٢١٦

در نظریه زایاگشتاری چامسکی، توانش زبانی عبارت از دانش انسان از زبان خود و به مفهوم دستگاهی از قوانین ساختاری و مجموعه‌ای از واژگان است که انسان در مراحل مختلف کسب زبان مادری خود به آن دست می‌یابد. به طوری که می‌تواند با این دانش زبانی بی‌نهایت جمله، به ویژه جمله‌های تازه‌ای که احتمالاً تولید نکرده است، بسازد و همه جملات زبان خود حتی جملاتی را که احتمالاً هنوز تولید نکرده است، بسازد و همه جملات زبان خود حتی جملاتی را که احتمالاً هنوز نشینیده است، بفهمد. براساس این دانش زبانی او قادر است جملات درست را از جملات نادرست تمیز دهد و ایهام جملات دارای ایهام را مشخص نماید.

توانش زبانی در مقابل کنش زبانی که به گفتار می‌انجامد، قرار می‌گیرد. براساس نظریه چامسکی، زبان‌شناسی قبل از نظریه زایا به جای پرداختن به توانش پایه زبان تمام سعی خود را به کنش یک نمونه زبانی مبدول می‌کرده است. به طور کلی تفاوت بین توانش و کنش زبانی در حد گسترهای پذیرفته شده است، ولی اغلب زبان‌شناسان بر این عقیده هستند که تمایزات بین دو سطح توانش و کنش آن‌طور که چامسکی آن‌ها را بهوضوح از هم جدا می‌کند، روش نیست، به طوری که اغلب این